

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและทางการเมืองของโลกได้เปลี่ยนแปลงไป ภายใต้กระแสโลกที่เป็นหนึ่งเดียว หรือกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) โดยทางด้านเศรษฐกิจโลกได้เกิดการแข่งขันและกีดกันทางการค้าเพิ่มสูงขึ้น ส่วนทางด้านการเมืองโลกก็ได้ลดปัญหาระหว่างลัทธิความเชื่อมาแข่งขันทางด้านพัฒนาเศรษฐกิจมากขึ้น ก่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่มประเทศต่างๆ และมีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศ (Interdependence) มากขึ้นอีกด้วย

การค้าชายแดนก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการพัฒนากุมิภาค และเป็น การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน พม่าก็เป็นประเทศหนึ่งที่มี พรมแดนติดต่อกับประเทศไทย โดยมีพรมแดนติดต่อกันยาวถึง 2,401 กิโลเมตร ตั้งแต่จังหวัด เชียงราย จนถึงจังหวัดระนอง ตามแนวชายแดนฝั่งตะวันตกของไทย ซึ่งการที่มีอาณาเขตติดต่อกัน ยาวไกลเช่นนี้ ทำให้ทั้งสองประเทศทำการค้าขายกันมาอย่างต่อเนื่อง เพราะพม่าต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคจากไทย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยาง เคมีภัณฑ์ ผ้าฝ้าย นมและครีม รองเท้าและชิ้น ส่วน ผลิตภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์เวชกรรม ตาข่ายจับปลา รถจักรยานและส่วนประกอบ เม็ด พลาสติก ซ็อกโกแลตขาวและหมากฝรั่ง ผลิตภัณฑ์ข้าวสาลี และอาหารสำเร็จรูปอื่นๆ เสื้อผ้า สำเร็จรูป ด้าย เส้นใยประดิษฐ์ หม้อ และส่วนประกอบรถยนต์ ส่วนพม่าเองก็มีทรัพยากรที่ไทย ต้องการ ได้แก่ ไม้แปรรูป และไม้อื่นๆ กุ้งสดแช่เย็นและแช่แข็ง สินแร่โลหะอื่นๆและเศษเหล็ก ผลิตภัณฑ์ไม้ ผ้าฝ้าย เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม แก้ว ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา เมล็ดน้ำมัน กาแฟ ชา เครื่องเทศ เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด เครื่องแต่งเรือน เสื้อผ้า รองเท้าแตะและผลิตภัณฑ์ เครื่องทออื่นๆ ปลาหมึกสดแช่เย็นและแช่แข็ง เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีการค้าระหว่างไทยกับพม่ามี ปริมาณสูงมาก ดังที่ได้แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การค้าระหว่างไทยกับพม่า ปี 2534 - 2540

รายการ/ ปี	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540 ม.ค-เม.ย
มูลค่าการ ค้ารวม	6,263.3	5,6251.1	7,761.4	9,957.6	14,170.2	11,371.3	4,977.6
มูลค่าการ ส่งออก	1,478.4	2,045.8	3,837.0	6,004.9	8,659.3	8,078.6	4,006.9
มูลค่านำเข้า	4,784.9	3,579.3	3,924.4	3,952.6	5,510.9	3,262.7	970.6
ดุลการค้า	-3,306.5	-1,533.5	-87.3	2,052.2	3,148.4	4,785.9	3,036.2

ที่มา : กรมเศรษฐกิจพาณิชย์

ตารางที่ 2 มูลค่าการค้าชายแดน (ในระบบ) ปี 2538 - 2540

ประเทศคู่ ค้า	2538	%	2539	%	2540	%
ไทย-พม่า	2,866.42	87.30	3,914.52	87.28	5,409.57	90.82
ไทย-ลาว	303.46	9.24	352.65	7.86	399.19	6.70
ไทย-จีน	113.46	3.46	217.71	4.86	147.36	2.48
รวม	3,283.40	100	4,484.88	100	5,956.11	100

ที่มา : ด้านศุลกากรต่างๆ ในภาคเหนือ

ตารางที่ 3 สัดส่วนการค้าชายแดนไทย - พม่า ปี 2541

มูลค่า : ล้านบาท

จังหวัด	มูลค่าการค้า	%	ส่งออก	%	นำเข้า	%	ดุลการค้า
ตาก	1,435.94	19.24	1,161.38	18.13	274.56	25.92	886.82
เชียงราย	2,269.85	30.41	2,055.25	32.09	214.60	20.26	1,846.65
ระนอง	3,124.76	41.86	2,838.72	44.32	286.03	27.00	2,552.69
เชียงใหม่	339.85	4.55	238.46	3.72	101.38	9.57	137.08
แม่ฮ่องสอน	57.70	0.77	26.16	0.41	31.54	2.98	-5.38
กาญจนบุรี	217.40	2.91	81.75	1.28	135.65	12.81	-53.90
ประจวบคีรีขันธ์	18.67	0.25	3.23	0.05	15.44	1.46	-12.20
ราชบุรี	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวม	7,464.17	100	6,404.97	100	1,059.20	100	5,345.76

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัด

ศูนย์ข้อมูลการค้าชายแดน กรมการค้าต่างประเทศ

ตารางที่ 4 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าของการค้าชายแดนในภาคเหนือ (ในระบบ) ปี 2538 - 2540

ประเทศ คู่ค้า	มูลค่าการส่งออก		มูลค่าการนำเข้า		ดุลการค้า	
	2539	2540	2539	2540	2539	2540
ไทย-พม่า	3,625.18	5,120.47	289.35	289.10	3,335.83	4,831.37
ไทย-ลาว	237.19	224.88	115.46	174.30	121.73	50.58
ไทย-จีน	140.37	65.48	77.34	81.88	63.03	-16.4
รวม	4,002.74	5,418.83	482.15	545.28	3,520.55	4,856.55

ที่มา : ด้านศุลกากรต่างๆ ในภาคเหนือ

จะเห็นได้ว่า มูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า มีมูลค่าการซื้อขายสินค้าระหว่างกันมีปริมาณสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในส่วนของด่านแม่สอด ซึ่งในอนาคตจะกลายเป็นแหล่งรวมสินค้านานาชาติที่จะส่งไปจำหน่ายยังประเทศพม่า รวมไปถึงประเทศบังคลาเทศ อินเดีย และปากีสถาน รวมถึงยุโรป

การที่ไทย-พม่า ได้เปิดประเทศทำการค้าชายแดนร่วมกัน โดยเฉพาะที่ด่านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม คือ ติดกับประเทศสหภาพพม่า โดยมีแม่น้ำเมยคั่นกลาง อยู่ตรงข้ามกับเมืองเมียวดี จังหวัดเมียวดี ของพม่า ตั้งอยู่ห่างจากนครย่างกุ้ง เมืองหลวงของพม่าเพียง 450 กิโลเมตรเท่านั้น ประชาชนของทั้งไทยพม่า ได้ติดต่อค้าขายผ่านทั้งสองนี้มาช้านาน ทำให้เศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ดีมาก เป็นประตูในการส่งออกนำเข้าสินค้าไปยังประเทศทั้งสองตลอดเวลา โดยการค้าชายแดนแม่สอด-เมียวดี นั้นมีรายละเอียดของสินค้าและมูลค่ารวมที่ส่งออกผ่านด่าน ดังนี้

ตารางที่ 5 สินค้าส่งออกมูลค่าสูงสุด 10 อันดับแรกเปรียบเทียบระหว่างปี 2537 – 2542

ที่	ปี 2537		ปี 2538	
	รายการ	มูลค่า	รายการ	มูลค่า
1	รองเท้าแตะ	254.47	ผ้าผืน ผ้าทอ	177.70
2	ผ้าผืน ผ้าทอ	220.81	ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	67.40
3	อุปกรณ์ประมง	162.55	รองเท้าแตะ	62.58
4	ผงชูรส	162.36	ผงชูรส	58.07
5	ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	94.92	อุปกรณ์ประมง	54.15
6	ด้ายเส้นใยประดิษฐ์	91.96	เครื่องใช้ในครัวเรือน	27.62
7	ยางรถยนต์	90.50	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	27.02
8	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	84.10	เครื่องสำอาง	21.84
9	เครื่องสำอาง	73.49	ยางรถยนต์	20.92
10	เสื้อยืด	73.4	ด้ายเส้นใยประดิษฐ์	20.82

ที่	ปี 2539		ปี 2540	
	รายการ	มูลค่า	รายการ	มูลค่า
1	ผ้าผืน ผ้าทอ	180.01	ผ้าผืน ผ้าทอ	198.79
2	รองเท้าแตะ	81.22	รองเท้าแตะ	178.61
3	ส่วนประกอบและอะไหล่รถยนต์	55.99	ยางรถยนต์	134.58
4	เครื่องใช้ในครัวเรือน	52.26	น้ำมันพืช	121.68
5	ผงชูรส	48.17	ส่วนประกอบและอะไหล่จักรยาน	111.01
6	อุปกรณ์ประมง	48.09	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	110.01
7	เสื้อยืด	47.57	ส่วนประกอบและอะไหล่รถยนต์	101.19
8	เครื่องสำอาง	44.25	อุปกรณ์ประมง	91.68
9	ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	10.69	เสื้อยืด	90.90
10	เครื่องสำอาง	39.94	ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	73.85

ที่	ปี 2541		ปี 2542 (มกราคม - เมษายน)	
	รายการ	มูลค่า	รายการ	มูลค่า
1	ผงชูรส	206.42	ผ้าผืน ผ้าทอ	84.49
2	ผ้าผืน ผ้าทอ	146.92	รองเท้าแตะ	74.28
3	ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	50.24	รถจักรยาน	56.33
4	รองเท้าแตะ	43.56	ยางรถยนต์	48
5	รถจักรยาน	42.60	น้ำมันพืช	43.05
6	เสื้อยืด	37.48	เสื้อยืด	34.31
7	ส่วนประกอบและอะไหล่รถยนต์	36.96	ผงชูรส	29.94
8	เครื่องสำอาง	36.85	ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	13.89
9	ยางรถยนต์	34.28	ปูนซีเมนต์	13.59
10	ไฟแช็ก	31.13	ยางรถจักรยาน	12.26

มูลค่า : ล้านบาท

ส่วนสินค้าที่นำเข้าผ่านด่านทางด่านนี้ มีรายละเอียดของสินค้าและมูลค่ารวม ดังนี้

ตารางที่ 6 สินค้านำเข้ามูลค่าสูงสุด 10 อันดับแรกเปรียบเทียบระหว่างปี 2537 – 2542

ที่	ปี 2537		ปี 2538	
	รายการ	มูลค่า	รายการ	มูลค่า
1	หินสีเขียวคล้ำหยาบ	7.73	หินสีเขียวคล้ำหยาบ	2.95
2	ถ่านไม้	4.22	ถ่านไม้	2.22
3	ของเบ็ดเตล็ด	1.91	สินแร่สังกะสี	2.01
4	สินแร่สังกะสี	1.85	โคและกระบือมีชีวิต	1.05
5	เปลือกบง เปลือกก่อ	1.70	เปลือกบง เปลือกก่อ	0.8
6	หินแกะสลัก	1.22	ของเบ็ดเตล็ด	0.38
7	โคและกระบือมีชีวิต	0.85	อบเชย	0.12
8	หวายเส้น	0.78	หวายเส้น	0.11
9	ไม้แปรรูป	0.63	สีเสียด	0.06
10	อบเชย	0.42	เครื่องรับโทรทัศน์สี	0.05

ที่	ปี 2539		ปี 2540	
	รายการ	มูลค่า	รายการ	มูลค่า
1	โคและกระบือมีชีวิต	2.65	เฟอร์นิเจอร์ไม้สัก	7.33
2	เฟอร์นิเจอร์ไม้สัก	2.42	ของเบ็ดเตล็ด	3.09
3	ผ้า	0.69	โคและกระบือมีชีวิต	1.64
4	ถ่านไม้	0.56	ปลาจระเม็ดสดแช่เย็น	0.37
5	เปลือกบง เปลือกก่อ	0.35	กุ่มแห้ง	0.34
6	หินแกะสลัก	0.11	ถ่านไม้	0.31
7	หินสีเขียวคล้ำหยาบ	0.11	ผ้า	0.27
8	ของเบ็ดเตล็ด	0.10	อบเชย	0.17
9	เทอร์โมมิเตอร์	0.05	หินแกะสลัก	0.12
10	อบเชย	0.04	หวายเส้น	0.11

ที่	ปี 2541		ปี 2542 (มกราคม - เมษายน)	
	รายการ	มูลค่า	รายการ	มูลค่า
1	โคมีชีวิต	150.91	โคและกระบือมีชีวิต	143.49
2	เฟอร์นิเจอร์ไม้สัก	62.64	เฟอร์นิเจอร์ไม้สัก	49.38
3	กระบือมีชีวิต	31.54	กระบือมีชีวิต	32.75
4	โคและกระบือมีชีวิต	16.24	หอมหัวแดง	7.13
5	ฝ้ายดิบที่ยังไม่ได้สาว	4.50	หินแร่สังกะสีชนิดเปียก	3.17
6	กุ้งสดแช่เย็น	2.64	หนังโคดิบหมักเกลือ	2.17
7	เครื่องชุดเจาะ	1.79	กุ้งสดแช่เย็น	1.88
8	พริกแห้ง	1.07	พลาสติก	0.69
9	หนังโคดิบหมักเกลือ	0.82	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	0.52
10	หอมหัวแดง	0.65	ปลาเบญจพรรณดองเค็ม	0.5

มูลค่า : ล้านบาท

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดตาก

แต่ข้อสังเกตที่ผู้ศึกษาสนใจคือ กรณีที่ไทย-พม่าได้มีการเปิดด้านการค้าชายแดนร่วมกัน โดยเฉพาะด่านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ถึงแม้ว่ามูลค่าการค้าชายแดนแต่ละปีมีปริมาณสูง แต่บ่อยครั้งที่ต้องมีการปิดด่านชายแดน ซึ่งแต่ละครั้งที่ปิดด่านก็จะทำให้ปริมาณการส่งสินค้าออก และสินค้านำเข้าลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยจะแสดงได้ในตารางการแสดงผลปริมาณสินค้าส่งออก และนำเข้า ตั้งแต่ปี 2534 - 2541 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการส่งออกสินค้าด้านชายแดนอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตั้ง
แต่ปี 2534 - 2541

เดือน	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541
มกราคม	42,646,312	71,223,710	89,052,560	177,898,243	192,344,308	17,581,195	235,070,495	40,612,956
กุมภาพันธ์	38,286,632	34,270,582	124,814,795	148,063,505	184,900,030	8,240,214	207,160,146	97,376,797
มีนาคม	41,422,558	16,564,386	156,034,063	191,738,541	39,474,726	19,158,418	277,929,406	808,650,088
เมษายน	34,583,508	8,705,788	115,033,260	150,575,829	51,225,467	10,204,384	230,655,116	92,047,112
พฤษภาคม	51,842,187	35,090,122	116,457,762	215,148,055	57,627,162	54,306,617	288,427,658	37,879,354
มิถุนายน	81,338,534	36,084,820	132,286,742	212,000,341	40,431,315	11,512,547	224,740,162	10,348,058
กรกฎาคม	86,757,592	16,837,723	93,489,883	84,850,045	36,803,181	49,862,431	184,336,652	16,110,918
สิงหาคม	66,497,000	32,594,060	91,849,181	123,200,005	23,967,345	81,125,556	157,793,364	33,367,913
กันยายน	92,938,723	38,396,084	105,167,003	147,344,861	14,099,959	163,292,108	397,563,013	37,756,388
ตุลาคม	104,041,655	32,991,466	104,594,337	191,161,862	54,630,291	180,134,949	479,895,204	57,648,182
พฤศจิกายน	56,442,977	33,777,956	103,422,666	207,085,186	39,549,316	199,899,131	449,278,136	
ธันวาคม	15,969,605	96,625,465	133,650,634	208,848,814	30,051,116	187,582,738	30,362,312	
รวม	712,575,543	463,292,184	1,365,853,196	2,057,915,287	804,224,744	1,058,903,291	3,163,231,866	

ที่มา: หอการค้าอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

- ช่วงปิดด่าน พ.ย. 34 - พ.ย. 35, มี.ค. 38 - ก.ค. 39 และ พ.ย. 40 - มี.ย. 41

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการนำเข้าสินค้าด้านชายแดนอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตั้ง
แต่ปี 2534 - 2541

เดือน	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541
มกราคม	23,821,370	107,435	2,329,441	1,194,527	1,599,505	147,141	1,083,283	1,213,012
กุมภาพันธ์	13,662,016	99,142	3,677,714	3,748,351	2,725,802	185,250	1,824,837	2,063,114
มีนาคม	41,373,320	31,163,690	1,899,568	2,611,038	2,124,628	333,393	1,311,921	2,485,840
เมษายน	2,965,993	27,792,124	3,682,350	3,537,589	148,240	268,167	524,378	2,151,316
พฤษภาคม	806,675	23,834,601	35,748,816	1,660,262	1,693,396	156,925	1,079,845	7,220,433
มิถุนายน	1,246,475	34,212,433	793,603	1,734,299	763,330	721,050	1,823,308	7,175,516
กรกฎาคม	237,674,914	1,660,689	1,303,963	650,557	121,234	668,202	1,318,111	9,842,772
สิงหาคม	138,329,527	14,151,629	888,086	1,099,810	31,050	899,866	1,244,202	16,436,552
กันยายน	36,990,163	9,276,135	1,043,244	1,146,669	15,680	882,763	1,631,697	24,949,137
ตุลาคม	103,575,069	41,951,629	4,037,855	1,307,842		693,675	2,291,120	66,823,719
พฤศจิกายน	32,710	10,125,266	958,765	1,997,675	16,903	1,078,071	795,943	
ธันวาคม	122,597,619	11,340,429	5,665,796	1,208,610	145,134	967,909	6,095,122	
รวม	723,775,851	225,802,402	62,029,201	21,897,229	9,802,960	7,305,192	22,527,769	

ที่มา: หอการค้าอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

- ช่วงปิดด่าน พ.ย. 34 - พ.ย. 35, มี.ค. 38 - ก.ค. 39 และ พ.ย. 40 - มี.ย. 41

จากตารางแสดงปริมาณการส่งออก-นำเข้าสินค้าชายแดน อำเภอแม่สลด จังหวัดตาก ตั้งแต่ปี 2534 - 2541 จะเห็นได้ว่า ปริมาณการนำเข้าและส่งออกในช่วงที่เปิดด่านแตกต่างกับช่วงที่ปิดด่านอย่างชัดเจน ซึ่งในช่วงที่มีการเปิดด่านจะมีปริมาณการส่งสินค้าออก-เข้าสูงกว่าช่วงที่ปิดด่านมาก ซึ่งในการปิดด่านแต่ละครั้งสร้างความเสียหายต่อกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าทั้ง 2 ประเทศ โดยเฉพาะพ่อค้าชาวไทยไม่สามารถส่งสินค้าไทยจำหน่าย ส่งผลต่อประชากรที่นิยมบริโภคสินค้าไทยเป็นหลัก ทำให้บรรยากาศการค้าชายแดนซบเซาต่างจากในช่วงที่มีการเปิดด่าน

อย่างไรก็ดี ผู้ศึกษาเห็นว่าการที่รัฐบาลพม่าได้สั่งปิดด่านการค้าชายแดน จังหวัดเมียวดี ของพม่า ตรงข้ามกับด่านอำเภอแม่สลด จังหวัดตากนั้น สาเหตุหลักมาจากปัญหความมั่นคงของพม่า สืบเนื่องมาจากการที่ไทยและพม่ามีพรมแดนติดต่อกันยาวไกลตามที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อพม่าเห็นว่า การเปิดด่านชายแดนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของพม่า จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลพม่าปิดด่านการค้าชายแดน ซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์และแบ่งสาเหตุที่รัฐบาลพม่าปิดด่านการค้าชายแดนซึ่งน่าจะกระทบต่อความมั่นคงของพม่าไว้ ดังนี้

1. ความมั่นคงด้านการเมืองภายในประเทศ

นับตั้งแต่รัฐบาลไทย-พม่า ได้เปิดประเทศทำการค้าชายแดนร่วมกันตามแนวตะเข็บชายแดน มักจะเกิดปัญหาด้านความมั่นคง หรือการต่อสู้รบของชนกลุ่มน้อยกับทางการพม่า จนเป็นสาเหตุสำคัญของทางการพม่าต่อนโยบายการเปิด หรือปิดด่านการค้าชายแดน ไทย-พม่า

จากการที่ไทย-พม่ามีพรมแดนติดต่อกันทำให้ชนกลุ่มน้อยได้อาศัยตามบริเวณแนวพรมแดนไทย-พม่า เป็นฐานที่มั่นและหลบซ่อนในการต่อสู้กับทหารรัฐบาลพม่า จึงใช้ลักษณะภูมิประเทศ ไม่ว่าจะเป็นลำน้ำหรือสันเขาเป็นสิ่งกีดขวาง โดยเฉพาะกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระ (Karen National Union – KNU) ที่อาศัยอยู่ตามบริเวณแนวชายแดนไทย-พม่า¹ ซึ่งทางการพม่าได้กำหนดยุทธศาสตร์ให้ชาวกะเหรี่ยงหรือกองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU) เป็นศัตรูอันดับหนึ่งที่รัฐบาลทหารพม่า มีนโยบายปราบปรามชนกลุ่มน้อยที่หลบหนีอยู่ตามบริเวณชายแดนอย่างเด็ดขาด เช่น กรณีการปราบปรามชนกลุ่มน้อย เชื้อสายกะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาคริสต์ สืบเนื่องจากการที่กองกำลังกะเหรี่ยงอิสระ (Karen National Union – KNU) ภายใต้การนำของนายพลโบเมียะ (Bo Mya) ในช่วง พ.ศ. 2531 - 2538 ซึ่งมีกองบัญชาการอยู่ที่ค่ายมานะอพลอ เขตพม่า ตรงข้ามอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความแตกแยกภายในระหว่างกลุ่มนับถือศาสนาพุทธกับ

¹ ดูแผนที่หน้า 11

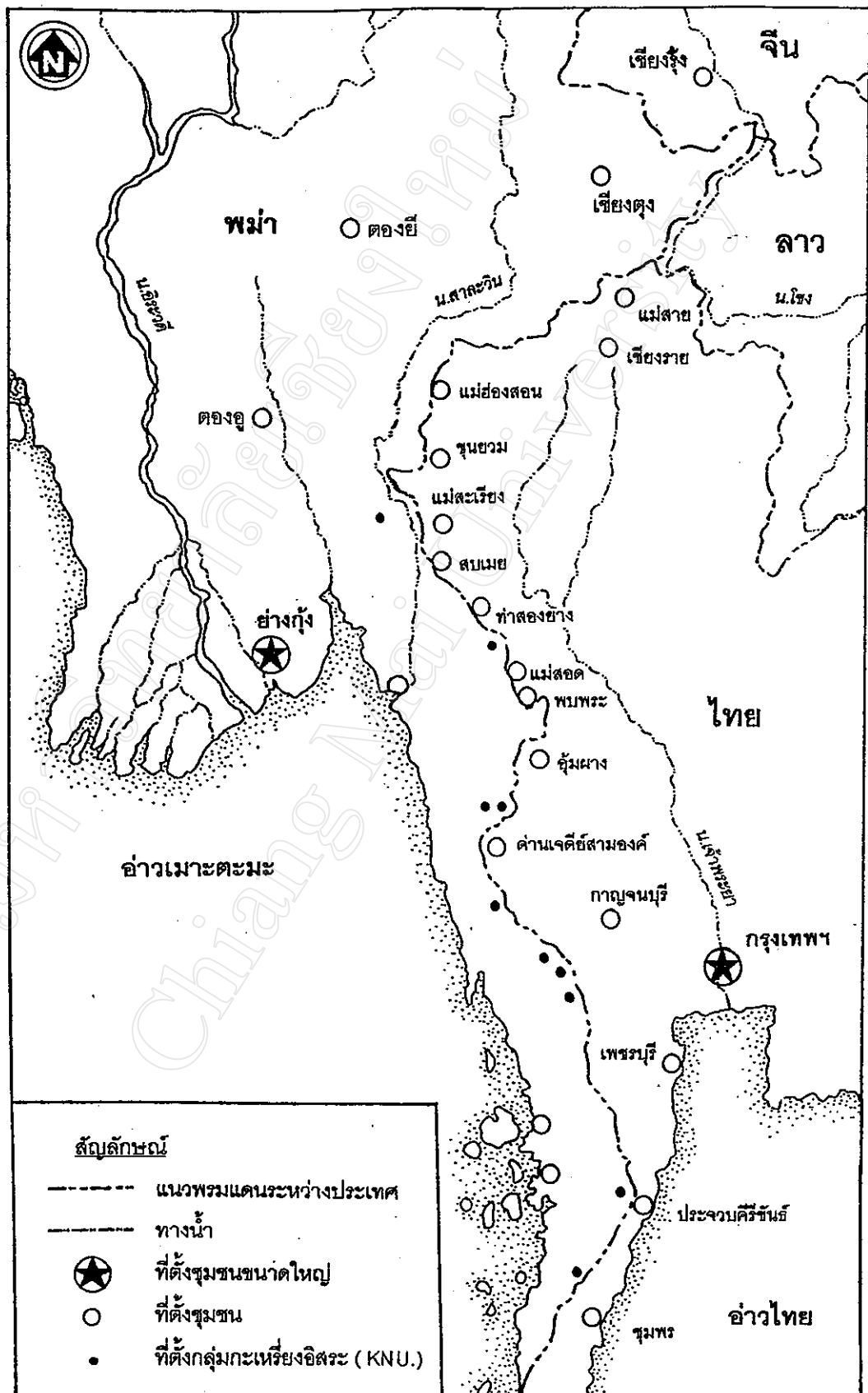
ศาสนาคริสต์ อันเกิดจากการยุแหย่ของทางการพม่า ทำให้ทหารพม่าขยายผลจากรอยร้าวดังกล่าว และใช้กำลังประมาณ 10 กองพัน เข้ามาโจมตีค่ายมาเนอพลอ เมื่อ 22 มกราคม 2538 และยึดได้เมื่อ 27 มกราคม 2538

กรณีดังกล่าวเป็นผลให้ชาวพม่าเชื้อสายกะเหรี่ยง ประมาณ 10,000 คน อพยพเข้ามาในประเทศไทย ด้านอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งทหารพม่าล่องลำเข้ามาในประเทศไทย เพื่อนปล้นสะดม เสี่ยงอาหารจากประชาชนชาวไทย และได้มีกองกำลังกะเหรี่ยงพุทธ (ซึ่งทหารเพื่อควบคุม) ลักลอบข้ามแดนเข้ามาในประเทศไทยในด้านหมู่บ้านแม่สามแลบ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อปล้น จี้ ช่มชู้ ชุมนิยงเจ้าหน้าที่ไทย และเผาบ้านเรือนประชาชนในหมู่บ้านแม่สามแลบ จนฝ่ายไทยต้องใช้กำลังปฏิบัติการตอบโต้อย่างรุนแรง ซึ่งต่อมาพม่าได้ขยายผลการปราบปรามกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระไปยังฐานค่ายคอมมูร่า ซึ่งตั้งในเขตพม่า ตรงข้ามกับอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตั้งแต่ 2 มกราคม 2538 – 20 กุมภาพันธ์ 2538 ในที่สุดทหารพม่าก็ยึดค่ายคอมมูร่าได้อย่างเด็ดขาด เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2538 ซึ่งกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยมีกระสุนปืนใหญ่ข้ามมาตกในประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 1,000 นัด ชาวพม่าเชื้อสายกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาในพื้นที่ปลอดภัยจำนวนมาก โดยคณะกรรมการชายแดนไทย-พม่า (ฝ่ายพม่า) ได้ประห้วงมายังคณะกรรมการชายแดนไทย-พม่า (ฝ่ายไทย) ให้ไทยยุติการช่วยเหลือกลุ่มกะเหรี่ยงอิสระไม่น้อยกว่า 35 ฉบับ ซึ่งฝ่ายไทยก็ได้ชี้แจงให้ทราบทุกครั้งว่าฝ่ายไทยไม่ได้ให้การช่วยเหลือกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระแต่ประการใด²

บ่อยครั้งที่รัฐบาลพม่าได้ปราบปรามชนกลุ่มน้อย และด้วยกำลังที่น้อยกว่า ทำให้ชนกลุ่มน้อยต้องลี้ภัยเข้ามาพักพิงในฝั่งไทย และก่อให้เกิดการกระทบกระทั่งกันทางชายแดนระหว่างทหารไทยกับทหารพม่า และที่ผ่านมามพม่าไม่ไว้วางใจไทยมาตลอด พม่าเชื่อว่าไทยให้การช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เพื่อต่อต้านรัฐบาลพม่า เพราะในอดีตไทยเคยใช้ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เป็น "รัฐกันชน" (Buffer State) ระหว่างไทยกับพม่าตลอดระยะเวลาเกือบ 50 ปี และรัฐบาลพม่าเห็นว่า ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมืองของพม่า ซึ่งการสู้รบแต่ละครั้งระหว่างรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยก็ดี หรือทหารรัฐบาลพม่ากับทหารไทยที่จำเป็นต้องป้องกันอธิปไตยเหนือดินแดนไทยก็ดี ทำให้ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนระหว่างพม่าและไทยด้วย จนบางครั้งต้องมีการปิดด่าน หรือปิดสะพานที่ใช้เป็นเส้นทางในการขนส่งคมนาคมติดต่อ

² ไทยไฟแนนเชียล, 10 กุมภาพันธ์ 2538 หน้า 23 อ้างใน สายัณห์ เมืองศรี "นโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-พม่า" การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539 หน้า 9.

แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งกองกำลังชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงอิสระบริเวณชายแดนไทย-พม่า

เขียนโดย วรการ อารีรัตนกุล ดัดแปลงจาก แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-พม่า ของคณะที่ปรึกษาการข่าว สำนักนายกรัฐมนตรี, เรื่อง ปัญหาชายแดนตะวันตก กรกฎาคม, หน้า 65.

กัน ดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นกับการที่มีการปิดด่านการค้าชายแดนอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กับเมืองเมียวดีของพม่าซึ่งได้ถูกปิดมาแล้วถึง 3 ครั้ง คือ พ.ย. 34 – พ.ย. 35, มี.ค. 38 – ก.ค. 39 และ พ.ย. 40 – มี.ย. 41 ที่ผ่านมามากครั้งที่มีการปิดด่านการค้าหรือพรมแดน ก็จะส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดน ซึ่งยังความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อการค้าชายแดนบริเวณนี้

2. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

ปัญหาความมั่นคงด้านเศรษฐกิจก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พม่าเล็งเห็นว่า จากการที่เปิดด่านการค้าชายแดนกับไทย ทำให้พม่าเสียดุลการค้ากับไทยแต่ละปีมูลค่ามหาศาล เพราะชาวพม่านิยมบริโภคของไทย แม้แต่รัฐบาลพม่าเองก็ต้องสั่งซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในประเทศจากไทย เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ปูนซีเมนต์ เป็นต้น นอกจากนี้สินค้าที่ผ่านด่านและเสียภาษีอย่างถูกต้องมีปริมาณน้อยกว่าสินค้านอกระบบจำนวนมาก ซึ่งลักษณะการค้าชายแดนที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตากมีทั้งการค้านอกระบบ และในระบบ สำหรับการค้าในระบบนั้น ในประเทศไทยจะมีด่านศุลกากรที่แม่สอดทำหน้าที่เก็บภาษีขาเข้าและขาออก ในทางกลับกัน พ่อค้าแม่ค้าที่จะนำสินค้ามาขายฝั่งไทยก็ต้องเสียภาษี และเมื่อนำสินค้าจากฝั่งไทยไปพม่าก็ต้องเสียภาษีอีกเช่นกัน จึงทำให้เกิดการลักลอบนำส่งสินค้าโดยไม่เสียภาษี นอกจากจะเป็นการหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีแล้วยังเป็นการลักลอบนำออกสินค้าประเภทต้องห้ามอีกด้วย

สำหรับประเทศพม่า การนำเข้า-ส่งออกกระทำได้โดยรัฐบาลเท่านั้น ตามนโยบายการค้าระหว่างประเทศ ประชาชนจะต้องไม่ถือเงินตราต่างประเทศไว้ในครอบครอง นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษจากรัฐบาล ดังนั้น การค้าชายแดนทั้งหมดสำหรับพม่า จึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่สามารถทำได้ รัฐบาลพม่าก็ได้เข้มงวดกับกฎหมายนี้มานัก

สินค้าที่พม่านำเข้าจากไทย จะถูกเจ้าหน้าที่ด่านศุลกากรของพม่าเก็บเงินได้ใต้คอนข้างแพง และยังต้องเสียภาษีนำเข้าให้กับเจ้าหน้าที่ศุลกากรอีก ส่วนใหญ่แล้วพ่อค้ารายใหญ่ๆ ของพม่า จะจ้างชาวบ้านสินค้าที่เรียกว่า “กองทัพนม” เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียเงินใต้โต๊ะให้กับเจ้าหน้าที่ด่านศุลกากรของพม่า แต่ต้องไปเสีย “ค่าก๊อ” หรือค่าผ่านทางให้กับกองกำลังชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะกลุ่มกะเหรี่ยง (Karen National Union – KNU) ซึ่งควบคุมเขตป่าชายแดนระหว่างชายแดนไทย-พม่า ในเขตเมืองเมียวดีไปจรดถึงเมืองมะละแหม่ง เนื่องจากเขตนี้เป็นเขตของรัฐกะเหรี่ยง ดังนั้น จึงอยู่ใต้อิทธิพลของกะเหรี่ยงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งกำลังทหารของรัฐบาล

พม่าก็ไม่สามารถจะส่งกำลังเพื่อลดอิทธิพลของกะเหรี่ยงได้³ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลพม่าจึงมองว่าไทยให้การสนับสนุนและช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ เพราะการให้เงินค่าผ่านด่านกับชนกลุ่มน้อย ก็เท่ากับการสนับสนุนให้ชนกลุ่มน้อยนำเงินไปสนับสนุนกองทัพกะเหรี่ยงเพื่อต่อต้านรัฐบาลพม่าอีกด้วย

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2540 ในช่วงของรัฐบาลพม่าได้เปลี่ยนชื่อจาก “สภาฟื้นฟูกฎและระเบียบแห่งชาติพม่า” (State Law And Order Restoration Council - SLORC) เป็น “สภาสันติภาพและพัฒนาแห่งรัฐ” (State Peace And Development Council - SPDC) ทางกรพม่าโดยรัฐบาลชุดใหม่ ได้มีการแก้ไขระบบการค้าภายในประเทศ⁴ โดยพยายามให้การค้าภายในประเทศและนอกประเทศเข้าสู่ระบบมากขึ้น เพราะในอดีตการค้าขายในประเทศส่วนมากจะใช้วิธีการนอกระบบ ไม่ว่าจะเป็นการส่งออกหรือนำเข้า หรือแม้แต่การทำการค้าภายในประเทศพม่าเอง

มาตรการดังกล่าว ถูกนำมาใช้กับการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านทุกแห่ง แต่ประเทศที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือประเทศไทย เนื่องจากเป็นตลาดใหญ่ที่ส่งสินค้าไปพม่า และจากการที่พม่าห้ามนำสินค้าไทยผ่านด่าน ทำให้สินค้าไทยตกค้างเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การค้าชายแดนหยุดชะงัก ทันทัน

จากการที่พม่าเสียดุลการค้ากับไทยมาเป็นเวลานาน ส่งผลให้ค่าเงินจ๊าตของพม่าตกต่ำ ทำให้พม่าต้องมีการปรับปรุงระบบการค้าและการจัดเก็บภาษีภายในประเทศ และควบคุมการลักลอบนำเข้าสินค้าจากฝั่งไทยที่มีมานาน ดังนั้นพม่าจึงต้องมีการปิดด่านการค้าชายแดน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าสาเหตุหลัก เป็นเพราะพม่าเล็งเห็นถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของพม่าเป็นสำคัญ

จะเห็นได้ว่า ปัญหาการปิดด่านการค้าชายแดนไทย-พม่า โดยเฉพาะบริเวณด่านอำเภอแม่สอด - เมียวดี เกิดขึ้นหลายครั้งด้วยกัน โดยสาเหตุที่เกี่ยวข้องมักจะเกิดจากปัญหาการเมืองภายในของพม่า โดยเฉพาะปัญหาการปราบปรามชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเมืองของพม่า จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทางการพม่าสั่งปิดด่านการค้าชายแดนไทย-พม่า นอกจากนี้ สาเหตุอีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของพม่า เนื่องจากการค้าชายแดนทั้งในระบบและนอกระบบ ทำให้ค่าเงินจ๊าตของพม่าตกต่ำลง

³ วิทยา สุจริตธรรักษ์, การค้าชายแดน, (กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 29.

⁴ หอการค้าจังหวัดตาก, เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “ปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่า”, 2540, หน้า 8.

อย่างมาก ส่งผลให้พม่าต้องมีการปรับปรุงระบบการค้า และการจัดเก็บภาษีใหม่ และส่งผลให้พม่าสั่งปิดด่านการค้าชายแดนในที่สุด

ในการปิดด่านการค้าชายแดนแต่ละครั้ง ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนอย่างมาก สร้างความเสียหายต่อกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าทั้งสองประเทศ และปริมาณการส่งออกของไทยก็ลดลงแตกต่างกันเห็นได้ชัด ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงตามแนวชายแดนกับการค้าชายแดนนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องนี้ เพื่อหาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่อันจะทำให้เกิดผลดีต่อการค้าชายแดนทางด้านนี้ และทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับรัฐบาลและประชาชนระหว่างไทยและพม่าต่อไป

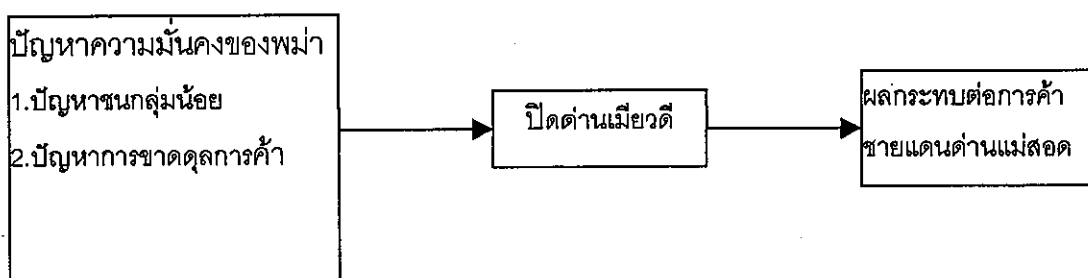
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของการค้าชายแดนไทย-พม่า
2. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการปิดด่านการค้าชายแดนไทย-พม่าและผลกระทบจากการปิดด่านที่มีต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า
3. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือทางการค้าชายแดนระหว่างไทยและพม่า

1.3 สมมติฐาน

การปิดด่านการค้าชายแดนส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนแตกต่างกันตามประเภทของสินค้า

แผนภูมิแสดงผลกระทบจากความมั่นคงของพม่าที่มีต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงผลกระทบของการปิดด่านที่มีต่อการค้าชายแดนไทย-พม่าโดยจะศึกษาโดยให้กรณีของด่านอำเภอแม่สอด จังหวัดตากเป็นกรณีศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาคครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้

1. ผู้ทำธุรกิจค้าขายมีความรู้สึกลึกซึ้งในธุรกิจหรือไม่? อย่างไร?
2. ผู้ทำธุรกิจค้าขายมีความคาดหวังว่า รัฐบาลพม่าจะแก้ไขปัญหาภายในที่กระทบต่อการค้าชายแดนหรือไม่? เมื่อใดที่จะแก้ปัญหานี้ได้? และจะแก้ปัญหานี้ด้วยวิธีการใด?
3. หัตถ์คดีของผู้ทำธุรกิจค้าขายแดนต่อการปิดด่านมีผลกระทบต่อการค้าชายแดนหรือไม่ หรือการค้านอกระบบมีบทบาทมากกว่า?
4. หัตถ์คดีของผู้ทำการค้าชายแดนเห็นว่า สินค้าแต่ละประเภทได้รับผลกระทบจากการปิดด่านแตกต่างกันหรือไม่? อย่างไร?
5. ผู้ทำการค้าธุรกิจเห็นว่า สินค้าประเภทความจำเป็นพื้นฐานได้รับผลกระทบจากการปิดด่านต่างจากสินค้าประเภทที่ไม่ใช่ความจำเป็นขั้นพื้นฐานหรือไม่? อย่างไร?

1.5 ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

1.5.1 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ผลงานการวิจัย รายงานการประชุม สรุปรายงานการประชุม งานสัมมนา วารสารพิมพ์ ข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกสาขา ซึ่งได้มาจากแหล่งที่สำคัญ คือ

- สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานหอการค้าจังหวัดตาก
- สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดตาก
- ด้านศุลกากร จังหวัดตาก

1.5.2 การสัมภาษณ์

ผู้ศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์บุคคลจากอาชีพต่างๆ ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อม

รวมทั้งผู้ให้ความสนใจศึกษาและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน ซึ่งผู้ศึกษาได้เลือกประชากรจาก 5 กลุ่ม รวมทั้งหมด 26 คน ดังนี้

เจ้าหน้าที่ภาครัฐบาลไทย จำนวน 4 คน ดังนี้

1. ข้าราชการพลเรือน

- พาณิชย์จังหวัดตาก 1 คน
- ศุลกากรอำเภอแม่สอด 1 คน
- ตรวจคนเข้าเมือง 1 คน

2. ข้าราชการทหาร

- ข้าราชการทหาร 1 คน

พ่อค้า/นักธุรกิจ

- ประธานหอการค้าอำเภอแม่สอด 1 คน

3. พ่อค้านักธุรกิจชาวไทย 10 คน โดยแยกออกตามสินค้าแต่ละประเภท คือ

1. ผู้ส่งออกสินค้าประเภท ผ้าฝ้าย ผ้าทอ 1 คน
2. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทอุปกรณ์ประมง 1 คน
3. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทผงชูรส 1 คน
4. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทยางรถยนต์ 1 คน
5. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทสวนประกอบและอะไหล่รถจักรยานยนต์ 1 คน
6. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทรองเท้าแตะ 1 คน
7. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทจักรยานและอะไหล่ 1 คน
8. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทเครื่องสำอาง 1 คน
9. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทยารักษาโรค 1 คน
10. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทปูนซีเมนต์ 1 คน

4. พ่อค้านักธุรกิจชาวพม่า 10 คน โดยแยกออกตามสินค้าแต่ละประเภท คือ

1. ผู้ส่งออกสินค้าประเภท เพอร์นิเจอร์เก่า 1 คน
2. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทโค กระบือ 1 คน
3. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทปู 1 คน
4. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทผ้าฝ้าย 1 คน
5. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทอัญมณี 1 คน

6. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทหุ้ฉลาม 1 คน
7. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทกุ้งแห้ง 1 คน
8. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทเบ็ดเตล็ด 1 คน
9. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทไม้แกะสลัก 1 คน
10. ผู้ส่งออกสินค้าประเภทถั่วเหลือง 1 คน

5. สุ่มวชนท่งถึน จำนวน 1 คน

ผู้ศึทจะสัฒภษณบุคคลในกลุ่มตัวอย่างที่กำหนไว้ 5 กลุ่ม ดังกล่าวแล้ว เป็นการสัฒภษณแบบมีโครงสร้ง (Structured Interview) ซึ่งผู้ศึทเป็นผู้สัฒภษณด้วยตนเองท้งหมดโดยดำนัการ ดังนั้

กำหนดกรอบแนวความคิด หรือประเด็นที่สัฒภษณ โดยได้มาจากการประมวลความคิดจากข้อมูล เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสังเกตการณ์ และคำแนะนำจากผู้รู้ ใช้กรอบความคิด หรือประเด็นคำถามที่สัฒภษณ โดยใช้แบบสัฒภษณรูปแบบเดียวกันทุกกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเทป พร้อมกับจดบันทึกคำให้สัฒภษณ ในประเด็นที่สำคัญๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะให้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารและการสัฒภษณประกอบกัน

สถานที่ดำนัการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

1. อ.แม่สอด จ.ตาก ประเทศไทย
2. อ.เมืงวดี จ.เมืงวดี ประเทศพม่า
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ระยะเวลาดำนัการ

1. รวบรวมเอกสาร	1 เดือน
2. เก็บข้อมูล/สัฒภษณ	2 เดือน

3. วิเคราะห์ข้อมูล	2 เดือน
4. เขียนรายงาน	2 เดือน
5. นำเสนอรายงานวิจัย	1 เดือน
6. จัดพิมพ์และเสนองานวิจัย	1 เดือน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้ได้ทราบรูปแบบของการค้าชายแดนไทย-พม่า
2. ช่วยให้ได้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการปิดด่านการค้าชายแดนไทย-พม่าและผลกระทบจากการปิดด่านการค้าชายแดนไทย-พม่า
3. สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างไทยและพม่าได้

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้ศึกษาได้ให้ความหมายของคำศัพท์ ดังต่อไปนี้

การค้าชายแดน หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆของประชาชนหรือผู้ประกอบการการค้าที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด อำเภอ หมู่บ้าน ที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยได้ทำการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสินค้า ระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดนทั้งสองฝ่าย ซึ่งการค้าชายแดนนี้ทั้งถูกกฎหมายโดยผ่านพิธีการทางศุลกากร และการลักลอบค้า หรือการค้าสินค้าที่ผิดกฎหมาย

การค้าในระบบ หมายถึง การค้าที่มีการซื้อขายตามขั้นตอนและพิธีการตามด่านศุลกากรในจังหวัดชายแดนเป็นการค้าที่เป็นรูปแบบปกติและมีการชำระภาษีศุลกากรอย่างถูกต้อง

การค้านอกระบบ หมายถึง การค้าที่มุ่งหลีกเลี่ยงการผ่านพิธีการตามด่านศุลกากร และหลีกเลี่ยงการชำระภาษีศุลกากรอย่างถูกต้อง

จุดผ่อนปรน หมายถึง จุดที่เปิดขึ้นเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับท้องถิ่น และการค้าขายสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค รวมทั้งประชาชนของทั้ง 2 ประเทศ ใช้สัญจรไป-มา โดยการเปิด-ปิดเป็นไปตามอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ภายใต้ความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

จุดผ่านแดนถาวร หมายถึงจุดที่เปิดขึ้นเพื่อการค้า การสัญจรไป-มา และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเปิด-ปิดจุดผ่านแดนถาวรต้องเป็นไปตามความตกลงร่วมกันระหว่างรัฐบาลของทั้ง 2 ประเทศ